

Grijswijzer IJmond

Préwonen

WoonopMaat

De Wonerij

Partners in de zorg

H.Cornet

A. Kramer

M. van den Ham

R. van der Stelt

CONCEPT

Advies werkgroep programma van eisen

September 2005

1 Inleiding en doelstelling

De stuurgroep van Grijswijzer heeft opdracht gegeven aan de werkgroep programma van eisen om voor de regio IJmond een programma van eisen op te stellen voor klanten met een fysieke beperking, met name ouderen. In de aanbevelingen zal de werkgroep kort ingaan op de aanpak om tot realisatie over te gaan.

De werkgroep heeft zich bij het opstellen van het programma van eisen gefocust op de toegankelijkheid en doorgankelijkheid van bestaande woningen voor klanten met een fysieke beperking. Aspecten die te maken hebben met visuele en auditieve beperkingen zijn in de score niet meegenomen.

De verpleeg- en verzorgingshuizen zijn buiten beschouwing gelaten omdat hiervoor specifieke eisen voor wonen met intramurale zorg opgesteld moeten worden. Ook is dit p.v.e. niet te gebruiken als referentiekader voor nieuwbouw, een verfijning van dit PvE is dan noodzakelijk.

Als startmateriaal was een sterrenstelsel van WoonopMaat en een Gewenste Woonkwaliteitsprogramma (GWK) van Préwonen voor handen. Uit praktische overweging is ervoor gekozen om het idee van sterren om niveau's van aanpassing te duiden, verder uit te werken. Het doel van beide methoden is gelijk. Het in kaart brengen van de reeds aanwezige geschiktheid voor bewoning met een fysieke beperking of de bouwtechnische mogelijkheid om de aanpassing alsnog te realiseren.

Het sterrenstelsel van WoonopMaat is verder uitgewerkt tot een serie producten waar klanten de eigen behoefte in kunnen herkennen. De herkenbaarheid voor de klant is vergroot doordat er een mobiliteitsclassificatie aan het sterrenstelsel is gekoppeld. Het toekennen van sterren betekent dat een bepaalde mate van aanpassing aanwezig is of gerealiseerd kan worden. Het sterrenstelsel is geen maatwerk. Voor specifieke aanpassingen op grond van individuele behoefte zal de WVG uitkomst bieden. Naast het basis-programma van eisen kan een corporatie ervoor kiezen om bepaalde complexen te voorzien van een pluspakket dat qua samenstelling per complex kan wisselen. In het pluspakket kunnen aspecten zoals veiligheid en domotica opgenomen zijn (zie bijlage II).

Bij het uitwerken van het sterrenstelsel is ook rekening gehouden met de medewerkers van de corporaties die uitvoering moeten geven aan het aanpassen van woningen. Voor hen is een sterrentabel opgesteld waarmee zij de woningen kunnen classificeren.

2 Relatie ABF-rapport en sterrenstelsel

In mei 2004 heeft ABF research haar onderzoek afgerond naar de opgave voor wonen met zorg in de IJmond. Invalshoek bij het rapport is de vraag naar zorg. Op basis hiervan is gebruik gemaakt van drie woonconcepten waarbij het onderscheid is gemaakt op grond van de wijze waarop de zorg geleverd moet worden. Naast deze drie woonconcepten wordt gesproken over 0-tredewoningen, wat een bouwkundige specificatie van de woning is. De indeling is:

- beschermd wonen (verpleeg- en verzorgingshuizen)
- verzorgd wonen (verzorgingshuizen en aanleunwoningen)

- overige ouderenwoningen (diverse woonvormen)
- reguliere voorraad (0-tredewoningen)

Centraal in het ABF-rapport staat het niveau aan voorzieningen in de omgeving van de woning en de wijze waarop de zorg geleverd kan worden. Hierdoor is er bij bovenstaande indeling geen onderscheid gemaakt naar het type zorg waarbij een aanpassing van de woning noodzakelijk is. Dit houdt in dat het ABF-rapport geen bouwkundige specificaties geeft voor de woningvoorraad. De enige uitzondering hierop is de typering van 0-tredewoningen die zich in de reguliere voorraad bevinden.

Ook is er in het rapport van ABF geen rekening gehouden met inkomen. Dit betekent dat de exacte behoefte aan betaalbare, aangepaste huurwoningen niet bekend is. Dat de behoefte niettemin groot is, is evident.

De werkgroep is van mening dat op grond van het ABF rapport er geen één op één vertaling te maken is naar een sterrenstelsel ofwel het niveau van de aanpassingen en de kwantitatieve opgave die er per niveau van aanpassing gewenst is. Ook geeft het rapport geen inzicht in de effecten van de voorgenomen extramuralisering van de ouderen en gehandicaptenzorg.

Dat er weinig aansluiting is tussen het sterrenstelsel en de indeling van ABF is echter op dit moment geen probleem. Het sterrenstelsel is in eerste instantie bedoeld om inzicht te krijgen in de aanpasbaarheid van de bestaande voorraad huurwoningen. Het gaat dus over de bouwkundige kant van de woningen zelf. Daarnaast geeft de mobiliteitsclassificatie enig inzicht in de mate van beperking en de zorgbehoefte. Op basis hiervan kan aangegeven worden welk type woningen (aantal sterren) in een zorgzone gelegen moet zijn omdat er mogelijk zorg op afroep beschikbaar moet zijn. Wanneer bekend is hoeveel woningen aangepast kunnen worden (bouwtechnische en financiële haalbaarheid) dan zullen aanvullende gegevens over de toekomstige omvang van de groep klanten, ingedeeld naar de mate van fysieke beperking, dat extramuraal verzorging zal ontvangen de uiteindelijke transformatieopgave voor de regio moeten bepalen.

3 Uitgangspunten advies

- Het sterrenstelsel wijkt qua indeling af van het ABF-rapport
- Er zijn meer en andere gegevens nodig om de exacte behoefte aan aangepaste betaalbare woningen per ster-categorie te kunnen bepalen.
- Naast het aantal klanten dat direct een aangepaste woning nodig heeft, zal er een buffer moeten worden gecreëerd om klanten de gelegenheid te geven te anticiperen op toekomstige zorgbehoefte.
- De mate van fysieke beperking en het gebruik van het daarbij behorende hulpmiddel is leidend voor het opstellen van het sterrenstelsel
- Zorgbehoefte waarbij er sprake is van fysieke belasting voor de zorgverlener en de arbowetgeving aangeeft dat de ruimte (woning) daaraan aangepast dient te worden, is meegenomen in het sterrenstelsel
- Het sterrenstelsel is gekoppeld aan een mobiliteitsclassificatie
- Het sterrenstelsel is geen maatwerk, de WVG zal aanvulling moeten bieden in individuele omstandigheden

- Het sterrenstelsel zal in eerste instantie worden toegepast op bestaande voorraad huurwoningen (gelijkvloers, grondgebonden of gestapeld met lift)
- De sterren ofwel de productdefiniëring is herkenbaar voor klanten die een beperking in de mobiliteit hebben
- Het sterrenstelsel geldt als minimale basiseis
- Het sterrenstelsel biedt de mogelijkheid van aanvulling door een pluspakket, bijvoorbeeld op gebied van veiligheid, domotica of de aanwezigheid van zorg- en welzijnsvoorzieningen. Keuzevrijheid en persoonlijke wensen kunnen op deze manier worden vervuld. (zie voorbeeld in bijlage II)
- Het sterrenstelsel wordt voorzien van een sterrentabel (SMART) zodat inventarisatie bij de corporaties door meerdere medewerkers kan plaatsvinden en navolgbaar is.

CONCEPT

4 Het sterrenstelsysteem

Geen sterren Reguliere woning

De woning is niet geschikt voor bewoners met beperkingen bij het lopen

* Nultrapswoning:

De woning heeft geen trappen en ligt op de begane grond of is per lift bereikbaar. De bewoning is geschikt voor bewoners met geringe beperkingen bij het lopen (mobiliteitsklasse A). Zij hebben beperkingen in hun uithoudingsvermogen waardoor zij geen trap meer kunnen lopen.

** Rollator toe- en doorgankelijke woning:

De bewoner kan met een rollator zonder (grote) hindernissen in en door het woongebouw, door de voordeur en in het huis lopen. De woning is geschikt voor bewoners met beperkingen bij het lopen (mobiliteitsklasse A) die tevens instabiliteitsproblemen hebben. Zij kunnen nog lange afstanden overbruggen met de rollator in het gebouw (galerij) en om het gebouw.

*** Rolstoel toegankelijk, rollator toe- en doorgankelijke woning:

De bewoner kan met een rolstoel (standaard – transportrolstoel) in en door het woongebouw en door de voordeur. De rolstoel kan niet in de woning gebruikt worden, de rollator wel.

De woning is geschikt voor bewoners met een beperkte loopafstand (mobiliteitsklasse B). Zij zijn niet meer in staat om grotere afstanden te overbruggen met de rollator of op oneffen terrein te lopen. Vaak hebben ze al beperkingen in de ADL en doen een beroep op zorg.

**** Rolstoel toe – en doorgankelijke woning:

Mobiliteitsklasse C. De woning is bereikbaar met een standaard rolstoel en geschikt of (eenvoudig) geschikt te maken voor gebruik van deze rolstoel binnen in de woning. De woning is geschikt voor bewoners die zich zittend moeten verplaatsen. De bewoners hebben veelal ook beperkingen in de ADL en doen een beroep op de thuiszorg. Gebruik van actieve tillift is mogelijk naast het bed en bij de toiletgang

***** Complex rolstoel toe – en doorgankelijk, brancard toegankelijke woning

De woning is bereikbaar met een complexe rolstoel en geschikt of (eenvoudig) geschikt te maken voor gebruik van deze rolstoel binnen in de woning. Complex wil zeggen een rolstoel met extra comfort van rug, zitting, beensteunen in hoogte verstelbaar en zitbreedte van 50 cm (soms breder) of een elektrische rolstoel. De woning is geschikt voor bewoners die zich alleen zittend kunnen verplaatsen of verplaatst worden door derden. (mobiliteitsklasse D). De bewoner heeft veelal een complexere zorgvraag, zoals hulp bij wassen en aankleden, toiletgang. Het gebruik van tillift (passieve) is in de meeste gevallen een vereiste. In de badkamer wordt een verrijdbare douchestoel of douchebrancard gebruikt.

5 Programma van eisen per ster (sterrentabel)

	* 1ster	2-ster **	3-ster ***	4-ster****	5-ster*****
A Woongebouw					
1 Toegangspad tot woongebouw					
bestrating is vlak, stroef, egaal	VL/STR/EG	VL/STR/EG	VL/STR/EG	VL/STR/EG	VL/STR/EG
Breedte van het toegangspad (1)	1200 mm	1500 mm	1500 mm	1500 mm	1800 mm
Niveaoverschillen ronde drempel < 20 mm	opstapje	< 20 mm	< 20 mm	kan	kan
drempelhulp/ geen drempel			voorkeur	voorkeur	voorkeur
Hellingshoek: bij niveaoverschil > 20 mm		< 1:12	< 1:12	< 1:12	< 1:12
2 Toegangsdeur en ruimte er omheen					
deurdrangers/ deuropeners	< 15 N	< 15 N	automatisch	automatisch	automatisch
vrije doorgang deuren (2) is minimaal	800 mm	850 mm	900 mm	900 mm	1000 mm
vrije gebruiksruimte naast de deur (3)		350 mm	350 mm	500 mm	500 mm
draaicirkel voor/achter toegangsdeur		1200 mm	1500 mm	1500 mm	2100 mm
Haakse bocht (4)		1950 mm	1950 mm	2200 mm	2600 mm
3 Galerij					
galerijbreedte: vrije doorgang is minimaal	1100 mm	1200 mm	1200 mm	1200 mm	1500 mm
Niveaoverschillen (zie toegangspad)	opstapje	< 20 mm	geen	geen	geen
4 Lift en ruimte er omheen					
Liftkooi is inwendig	1000x1500	1000x1500	1000x1500	1100x2100	1100x2100
de lift heeft een schuifdeur	aanwezig	aanwezig	aanwezig	aanwezig	aanwezig
opstelplaats voor lift (5)		1200 mm	1500 mm	2000 mm	2000 mm
dagmaat liftdeur	> 850 mm	> 850 mm	> 900 mm	. 900 mm	. 950 mm
B Woning					
1 verkeersruimten					
Toegangspad	900 mm	1200 mm	1200 mm	1200 mm	1500 mm
vrije doorgang deuren (2) is minimaal	800 mm	850 mm	850 mm	900 mm	1000 mm
niveaoverschillen (voorkeur: geen drempels)	opstapjes	< 20 mm	geen	geen	geen
vrije gebruiksruimte naast de deur (3)		350 mm	350 mm	500 mm	500 mm
draaicirkel voor/achter toegangsdeur		1200 mm	1200 mm	1500 mm	1750 mm
Haakse bocht (4)		1950 mm	1950 mm	1950 mm	2600 mm
Breedte gang	1100 mm	1200 mm	1200 mm	1350 mm	1500 mm
2 Badkamer en toilet					
minimale oppervlakte	± 3 m ²	± 3 m ²	± 3,6 m ²	± 5 m ²	± 7,3 m ²
voorkeursafmeting (in mm)	1700x1800	1000x3000	1800x2000	2150x2150	2250x3250
3 Slaapkamer					
1-persoon minimale oppervlakte	9 m ²	9,5 m ²	10 m ²	12 m ²	15 m ²
1-persoon minimale breedte	2850 mm	2900 mm	2900 mm	3000 mm	3200 mm
2-persoons minimale oppervlakte	11 m ²	12 m ²	12 m ²	15 m ²	17 m ²
2-persoons minimale breedte	2850 mm	2900 mm	2900 mm	3000 mm	3200 mm
4 Woonkamer					
minimale oppervlakte 1-persoon	17 m ²	18 m ²	18 m ²	19 m ²	20 m ²
minimale oppervlakte 2-persoon	20 m ²	21 m ²	21 m ²	22 m ²	23 m ²
5 Keuken					
minimale oppervlakte	6 m ²	6 m ²	6 m ²	7 m ²	8,5 m ²
ruimte voor aanrechtblok (6)	> 900 mm	1200 mm	1200 mm	1500 mm	1750 mm

6 De mobiliteitsklassen

De mobiliteit en de zelfredzaamheid van de bewoner speelt een grote rol bij inzet van hulpmiddelen en het aanpassen van de woningen. Bij de advisering maken we gebruik van de "vijf mobiliteitsklassen" ontwikkeld door Knibbe & Knibbe (1998).

De mobiliteitsklassen worden beschreven aan de hand van:

- de mate van zelfredzaamheid van een persoon
- de mate van fysieke belasting voor de zorgverlener

Mobiliteitsklasse A

Profielbeschrijving:

Een persoon met normale zelfredzaamheid met risico's op minder mobiliteit en afhankelijkheid. Hulp is niet nodig.

Concreet:

- Nog redelijk mobiel: thuis nog zelfstandig lopend of met stok, buiten eventueel met een stok dan wel rollator
- Er is hulp van de thuiszorg voor het zware huishoudelijke werk. Verder is men redelijk zelfredzaam. Men doet nog zelf de boodschappen en kookt zelf
- Hij/zij gaat zelfstandig onder de douche, heeft eventueel een los douchestoeltje omdat lang staan een probleem is
- Zij/hij heeft geen problemen met het op-/aflopen van de trap

Mobiliteitsklasse B

Profielbeschrijving:

Een persoon met beperkte zelfredzaamheid met risico's op minder mobiliteit en afhankelijkheid. Hulp is nodig maar die is niet fysiek belastend voor de zorgverlener

Concreet:

- Nog redelijk mobiel, maar minder dan A: loopt in huis met stok of rollator, buiten met rollator, gebruikt scootmobiel voor lange afstanden (wordt eventueel geduwd in rolstoel wanneer rijden met scootmobiel niet mogelijk is)
- Er is hulp van de thuiszorg voor huishoudelijk werk. Men doet de kleine boodschapjes met de rollator, zware boodschappen met auto (met partner of familielid) of laat deze doen.
- Men kookt nog zelf (zit daarbij op rollator) of laat eten bezorgen.
- Men gaat zelfstandig onder de douche, heeft opklapbaar douchezetje met armleuningen op beugels
- In toilet gebruikt men een wandbeugel
- Men kan nog zelfstandig de trap op en af maar er is een extra beugel/ leuning gemaakt

Mobiliteitsklasse C

Profielbeschrijving:

Een persoon met veel beperkingen in de zelfredzaamheid. Er is veel hulp nodig, die zonder passende hulpmiddelen fysiek belastend is voor de zorgverlener. De persoon heeft wel de mogelijkheid om actief bij te dragen aan bewegingen/transfers (bijv. sta-functie: actieve tillift) Stimuleren tot zelfredzaamheid is van belang.

Concreet:

- Nog redelijk mobiel maar verplaatst zich met de rolstoel in huis, buiten gebruikt hij/zij de rolstoel of voor de lange afstanden de elektrische rolstoel of scootmobiel. (wordt eventueel geduwd wanneer rijden met ELRO of scootmobiel niet mogelijk is)
- Er is hulp van de thuiszorg voor huishoudelijk werk. Men doet de kleine boodschappen met de ELRO of scootmobiel. Zware boodschappen door partner/ familie/ kennis met de auto.
- Men kookt nog zelf (zittend in de rolstoel) of laat eten bezorgen
- Heeft meestal hulp nodig bij het douchen, gebruikt hierbij het opklapbare douchezetje met beugels of de verrijdbare douchestoel. Hulp is nodig tijdens de transfer (tilhulpmiddelen)
- In toilet gebruikt men de beugels en in sommige gevallen is gebruik van actieve tillift (sta-lift) noodzakelijk
- gebruik van trap onmogelijk, traplift is mogelijk maar niet aan te bevelen, heeft dan meer dan 1 rolstoel nodig.

Mobiliteitsklasse D

Profielbeschrijving

Een persoon met veel beperkingen in de zelfredzaamheid. Er is veel hulp nodig, die zonder passende hulpmiddelen fysiek belastend is voor de hulpverlener. De persoon is niet meer in staat om actief bij te dragen aan bewegingen/ transfers. (bijv. alle tilhandelingen worden met de passieve tillift uitgevoerd) Het voorkomen van complicaties van immobiliteit is een aandachtspunt

Concreet

- Niet meer mobiel en wordt door partner in de rolstoel verplaatst in de woning. Ook buiten wordt de rolstoel (individueel aangepast, kantelbaar) gebruikt, wordt geduwd door partner of familie/ kennis
- Of kan zich zelfstandig verplaatsen in een aangepaste rolstoel of elektrische rolstoel.
- Er is hulp van de thuiszorg voor huishoudelijk werk. De boodschappen worden door partner, familie of kennissen gedaan.
- Is in staat om te koken in een voor hem op goede hoogte en onderrijdbare aangepaste keuken.
- of Koken wordt uitgevoerd door partner en anders laat men het eten bezorgen.
- Heeft hulp nodig bij het douchen, transfer wordt uitgevoerd met de tillift en er wordt een verrijdbare douchestoel gebruikt. Deze transfer vindt al dan niet plaats in de badkamer
- Toilettransfer zijn moeilijk uitvoerbaar, toename van incontinentie
- In de slaapkamer wordt het grootste gedeelte van de zorg verleend op het hoog/laag bed

Mobiliteitsklasse E

Profielbeschrijving:

Een persoon met volledige beperking in de zelfredzaamheid. Er is continue veel hulp nodig, die zonder passende hulpmiddelen fysiek belastend is voor de hulpverlener. De persoon is niet meer in staat om actief bij te dragen aan de bewegingen/ transfers. (alle tilhandelingen worden met de passieve tillift uitgevoerd) Het verlenen van optimale zorg en het voorkomen van de complicaties van immobiliteit, zoals decubitus staan op de voorgrond.

Concreet:

- Niet meer mobiel, zit nog beperkte tijd in de aangepaste rolstoel en ligt veelal op bed (elektrisch hoog/laag bed)
- Er is continue hulp nodig wordt enerzijds gegeven door de thuiszorg (zware ADL zorg) en door de partner.
- Er is hulp van de thuiszorg voor huishoudelijk werk. De boodschappen worden door partner, familie of kennissen gedaan.
- Koken wordt uitgevoerd door partner en anders laat men het eten bezorgen.
- Wordt volledig geholpen bij het douchen en het wassen en aankleden, transfer wordt uitgevoerd met de tillift en er wordt een verrijdbare douchestoel / douchebrancard gebruikt. Deze transfer vindt al dan niet plaats in de badkamer
- Toilettransfer is niet meer uitvoerbaar, (incontinent)
- In de slaapkamer wordt de zorg verleend op het hoog/laag bed.

7 Aanpak en aanbevelingen

- De werkgroep adviseert om uiterlijk op 1 november 2005 de inventarisatie van de bouwtechnische mogelijkheden en de interne besluitvorming binnen de corporaties gereed te hebben. Dit in verband met de zorg-conferentie die in november wordt gehouden.
- Op de conferentie kunnen de diverse producten of sterren (kwalitatieve benadering) gepresenteerd worden en kan aan de stakeholders inzicht gegeven worden in de kwantitatieve mogelijkheden binnen het bestaande bezit. Indien qua planning haalbaar zou het een meerwaarde zijn als een geografische weergave van de plannen gepresenteerd kan worden.
- Daarnaast adviseert de werkgroep om alles op alles te zetten om op de conferentie ook een uitvoeringsplanning aan te geven.
- Vanuit de Pidz wordt aangeboden om een instructie te verzorgen voor medewerkers (opzichters, verhuur) van de corporaties. Voor de opzichters is het van belang om deze kennis te hebben zodat de inventarisatie van de mogelijkheden op kwalitatief hoog niveau kan worden uitgevoerd. Voor de verhuurmedewerkers is het van belang om aan klanten de verschillende mogelijkheden per sterniveau te kunnen uitleggen. De instructie aan de opzichters zal wel op zeer korte termijn moeten plaatsvinden.
- Dit sterrenstelsel is van toepassing op bestaande bouw. Voor nieuwbouw adviseren wij om het programma van eisen op onderdelen aan te scherpen.

Bijlage I

Pluspakket-onderdelen

Voorbeelden van voorzieningen die de veiligheid, het comfort voor de bewoner en/of het comfort van de zorgverlener vergroten

Veiligheid

Brandpreventie

Rookmelder in elke ruimte
stil alarm naar centrale
luid alarm
Vluchtwegverlichting

Inbraakpreventie

bewegingsmelder binnen
bewegingsmelder buiten
panieknop/alarmschakelaar
politiekeurmerk toepassen

Toegangscontrole

deurintercom met video
automatische schemerschakelaar met sensor

Zorg

toegangsregeling woning

elektronische deuropener met elektronische sleutel
idem + bediening vanaf centrale hulpverleningspost

centrale bediening van de woning

centrale huisschakelaar met melding naar zorgcentrale
nachtstand van woning
nachtstand van keukenapparatuur
automatisch uitschakelen van bepaalde keukenapparaten

Personenalarmering

actieve personenalarmering in welke vorm dan ook
passieve personenalarmering (bij geen beweging-alarm)
Beeldzorg camera: via camera verbinding met zorgcentrale

Automatische verlichting

automatische verlichting op looproute 's nachts bij plint
verlichting bij betreden van een ruimte

Zwerf-/dwaaldetectie

via een draadloos systeem belmmering verlaten woning
via computer drager van zender lokaliseren op 5 m nauwkeurig

Comfort

op afstand de verlichting aan/uit doen met afstandsbediening
met 1 druk op de knop, het huis uit kunnen schakelen (zie ook zorg)
automatische verlichting aan/uit (zie ook zorg)
huis aansturen met tijdprogramma's (vb. verwarming)

Bijlage II Toelichting bij sterrenstelsysteem

1 Breedte toegangspad

De minimale vrije doorgangsbreedte van het toegangspad wordt bepaald door de gebruiksfrequentie enerzijds en het gebruikte hulpmiddel anderzijds

- Geen tegemoetkomend verkeer (gebruik van rolstoel is mogelijk): ≥ 900 mm
- Incidenteel tegemoetkomend verkeer (rolstoel + lopen zonder hulpmiddel): ≥ 1200 mm
- Regelmatig tegemoetkomend verkeer (rolstoel + lopen met rollator): ≥ 1500 mm
- Voortdurend tegemoetkomend verkeer (rolstoel + rolstoel): ≥ 1800 mm

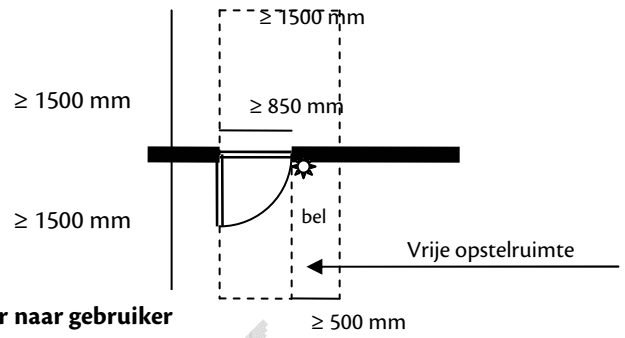
2 Vrije doorgang deur

Onder vrije doorgang deur verstaan we: de minimale doorgangruimte tussen de linker en de rechterkant van het kozijn op de plek waar het kozijn het smalst is en als de deur in zijn maximale stand open gedraaid is.

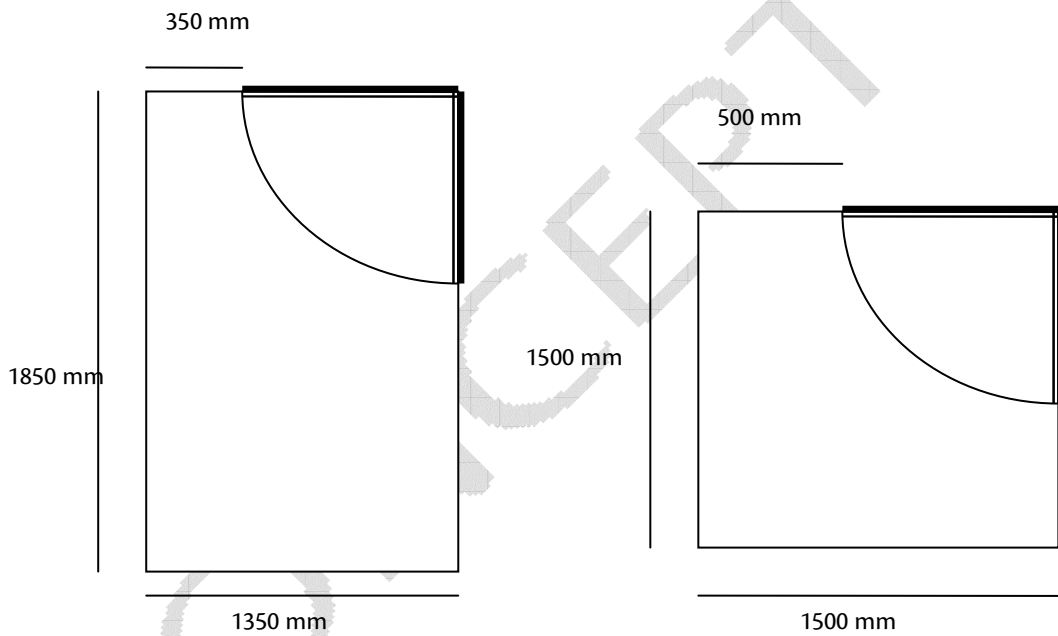
3 Vrije gebruiksruimte naast de deur

- Vrije gebruiksruimte bij de voordeur aan buitenzijde:
 - vrij gebruiksvlak: 1500×1500 mm en opstelruimte van 500 mm naast slotzijde van de deur (zie figuur 1):
- Vrije gebruiksruimte bij de voordeur aan binnenzijde en deur draait naar de gebruiker toe (zie figuur 2):
 - $\geq 350 \times 1850$ mm: 350 mm naast de slotzijde van de deur en 1850 mm loodrecht daarop
 - $\geq 500 \times 1500$ mm: 500 mm naast de slotzijde van de deur en 1500 mm loodrecht daarop
- Vrije gebruiksruimte bij een zijwaartse benadering van de deur
 - $\geq 1100 \times 1100$ mm buiten het draaivlak van de deur

Figuur 1 Vrije gebruiksruimte bij de voordeur aan
buitenziide

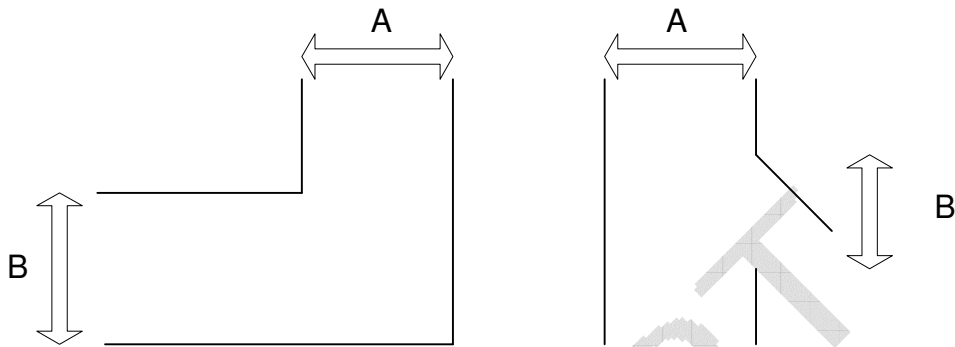

Figuur 2 Vrije gebruiksruimte bij deur naar gebruiker
toedraaiend

4 Haakse bocht (bron: Handboek Buitengewoon Wonen – 2004)

“de som van de verkeersstrookbreedte bij een haakse bocht”, verduidelijken we met de volgende tekening:

$A+B$ is groter of gelijk aan 1950 mm

Onder een “haakse bocht” wordt verstaan de som van de verkeersstroken ($A+B$) waarbij het mogelijk is met een standaard rolstoel, complexe rolstoel of brancard de bocht om te gaan.

Er wordt gekeken naar de vrije doorgangsbreedte van de deur (B) en de som van de gang (B) moet dan aan bepaald getal voldoen. In onderstaande kolom worden deze maten weergegeven.

Indien ergens in een woongebouw of de woning de “gewenste haakse bocht” niet te nemen is, ontstaat er een probleem voor de betrokkene en is de woning niet toegankelijk/ doorgankelijk voor het hulpmiddel.

De standaard rolstoel heeft een afmeting van 690 mm breed en 1200 mm lang

hulpmiddel	Som Haakse bocht	Vrije doorgang deur (B)	Breedte gang bij deur (A)
Duwen douchetoiletstoel	$A + B \geq 2200$ mm	850 mm	1350 mm
Standaard rolstoel	$A + B \geq 1950$ mm	850 mm	1100 mm
Duwen rolstoel	$A + B \geq 2200$ mm	850 mm	1350 mm
Complexe rolstoel (elektrische rolstoel)	$A + B \geq 2600$ mm	900 mm	1700 mm
tillift	$A + B \geq 2000$ mm	850 mm	1150 mm
douchebrancard	$A + B \geq 2900$ mm	900 mm	2000 mm
Elektrisch hoog/laag bed	$A + B \geq 3100$ mm	110 mm	2200 mm

5 Opstelplaats voor lift

Vrije gebruikruimte voor de liftdeur is 2000 x 2000 mm, waarvan 500 mm als opstelruimte naast slotzijde / of aan de zijde waar de bedieningknop staat. Bij voorkeur is er sprake van een schuifdeur.

CONCEPT